

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 24/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Else Marie Merckoll

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 9. oktober 2017

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Britt Brestrup
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas delvis til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet.

***

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Han deltok i FN-tjeneste i ██████████ i ██████████.

Under tjenesten i ██████████ ble skadelidte ██████████ omfattende skadet da det ble utført et rakettagrep med flere nedslag i området til de norske styrkene. Han ble truffet av en splint fra et prosjektil, som gikk gjennom skadelidtes høyre lyske og ut gjennom venstre rumpeball, og skadet urinrør, endetarm og nerver. På grunn av skadene ble skadelidte transportert til sykehus i ██████████ hvor han ble operert og fikk utlagt tarm, før han ble overført til Tromsø sykehus. Sommeren 1981 ble han reoperert i Tromsø og tarmen ble lagt tilbake. Skadelidte har senere fått tarmen lagt ut igjen, for så å få den lagt tilbake igjen.

Skadelidte ble i vedtak av Rikstrygdeverket datert 29. mars 1982 tilkjent kr. 48 216 i menerstatning for yrkesskade.

Skadelidte er utdannet teknisk tegner. Fra 1983 til 1984 jobbet skadelidte i ██████████. Deretter jobbet han som skiltmaker og teknisk tegner i ██████████ og i ██████████ frem til 1993. Fra 1993 til 1996 jobbet han i firmaet ██████████. Fra 1996-2005 jobbet han med reparasjon av spilleautomater, med et kortere avbrudd i 1998 hvor han jobbet som sykkelreparatør. Han sa opp jobben i 2005 grunnet stort arbeidspress. I 2007 fikk skadelidte økende helseproblemer, i form av skuldersmerter og MS-symptomer. Skadelidte fikk diagnosen MS samme år. Skadelidte fikk innvilget uførepensjon fra NAV i vedtak av 5. november 2009.

Skadelidte har i vedtak fra Forsvarsdepartementet av 20. april 1982 blitt tilkjent kr. 101 400 i erstatning for varig medisinsk invaliditet på 40 % i henhold til de dagjeldende bestemmelser om engangserstatning ved invaliditet. Skadelidte har videre i vedtak av 10. september 2007 blitt tilkjent billighetserstatning med kr. 148 471 tilsvarende en varig medisinsk invaliditet på 20 %. Skadelidte har senere fremmet krav om særskilt kompensasjon. I anledning saken ble det innhentet en spesialisterklæring i henhold til det særskilte mandatet fastsatt av Forsvarsdepartementet fra spesialist i psykiatri Rolf Wynn, datert 26. mars 2017. Wynn konkluderer med at skadelidte tilfredsstiller diagnosekriteriene for PTSD, og at det foreligger årsakssammenheng mellom FN-tjenesten og hans nåværende psykiske plager. Wynn konkluderer videre med at skadelidte har diagnosen tilbakevendende depressiv lidelse. Wynn fastsetter skadelidtes medisinske invaliditet som kan tilskrives skadebetinget selvstendig psykisk lidelse til 20%.

I vedtak datert 19. mai 2017 har Statens pensjonskasse (SPK) tilkjent skadelidte 20 % av full kompensasjon etter 65 G-ordningen, med bakgrunn i at SPK mener at den psykiske belastningsskaden som følge av tjenesten skjønnsmessig tilsvarer 20 % ervervsmessig uførhet.

Advokat Merckoll har i brev av 30. juni 2017 påklaget vedtaket. I klagen anfører advokat Merckoll på vegne av sin klient at det er uriktig at SPK har lagt til grunn at kun 20 % av skadelidtes ervervsmessige uførhet skyldes hans psykiske belastningsskade. SPK fant ikke grunnlag for å omgjøre sitt vedtak og klagen er derfor sendt frem til klagenemnda for behandling.

Både skadelidte og hans advokat møtte i klagenemnda. SPK var også til stede på møtet.

2. Klagenemndas vurdering

Retten på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til forskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Det er lagt til grunn som uomtvistet at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon og at denne utgjør en varig medisinsk invaliditet på 20%. Det er videre uomtvistet at skadelidte i dag er 100% varig ervervsmessig ufør. Det sentrale spørsmålet i saken er i hvilken grad den psykiske belastningsskaden er årsak til skadelidtes ervervsmessige uførhet.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendig årsaker til uførhet. I den sammenheng presiser at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningsansvaret.

Det er i utgangspunktet skadelidte som bærer bevisbyrden for at den psykiske belastningsskaden er årsak til hele eller deler av skadelidtes ervervsmessige uførhet. Dersom skadelidte har oppfylt sin bevisbyrde, påhviler det staten å sannsynliggjøre at skadelidte uansett ville blitt helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes bort. Det vises i den forbindelse til Rt. 1999 s. 1473.

Problemstillingen i saken knytter seg til graden av ervervsuførhet som følge av den psykiske belastningsskaden skadelidte ble påført. Det er lagt til grunn at den medisinske invaliditet utgjør 20%, basert på spesialisterklæring avgitt av spesialist i psykiatri Rolf Wynn den 26. mars 2017 i henhold til det særskilte mandatet fastsatt av Forsvarsdepartementet. Wynn konkluderer med at skadelidte har diagnosen PTSD og at det er årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes nåværende psykiske plager. I tillegg har skadelidte en del andre plager som på ulikt vis påvirker eller kan påvirke hans ervervssevne. Skadelidte var utsatt for en ulykke under tjeneste som ga ham en rekke fysiske skader, tidligere anslått til en varig medisinsk invaliditet på 40%. Det er også konstatert en mindre psykisk skade som følge av ulykken, anslått til 5% av en totalt psykisk medisinsk invaliditet på 25% i henhold til Wynns sakkyndige vurdering. Det er videre diagnostisert en MS-sykdom i 2007, sammenfallende med tidspunktet han falt ut av arbeid. Skadelidte er innvilget uførepensjon med yrkesskadefordeler i 2009, og NAV har i den sammenheng sett bort fra MS-diagnosen.

I forbindelse med behandling av skadelidtes krav, innhentet SPK en vurdering fra deres rådgivende lege Terje Sæhle, vedrørende hvilken betydning skadelidtes somatiske plager har for hans ervervsuførhet. Sæhle viser i sin vurdering til at skadelidtes PTSD-symptombilde har vært stabilt over mange år, og at det er liten sannsynlighet for forverring. Sæhle viser videre til at MS er en progredierende sykdom, slik at forverringen av skadelidtes helsetilstand i 2007 må tilskrives MS-sykdommen og ikke hans psykiske plager fra tjenesten. Sæhle viser videre til at skadelidte var i full jobb frem til 2007 da han fikk diagnosen MS, og hevder at dette sannsynliggjør at de psykiske plagene fra skadehendelsen spiller en underordnet rolle for skadelidtes ervervsuførhet.

SPK har lagt til grunn at skadelidtes MS-diagnose og følgeplagene etter hendelsen [REDACTED] er av et slikt omfang og en slik alvorlighetsgrad at disse må svare for majoriteten av skadelidtes nåværende arbeidsuførhet. SPK har i likhet med Sæhle vist til at skadelidte falt ut av arbeid samtidig som han fikk MS-diagnosen, og at denne diagnosen derfor har utgjort et vesentlig bidrag i skadelidtes arbeidsuførhet. SPK har også i sitt vedtak lagt til grunn at skadelidtes plager som følge av MS-diagnosen vil forverre seg gradvis, og at skadelidte på denne bakgrunn ville ha falt ut av arbeidslivet etter hvert uavhengig av den psykiske belastningsskaden fra tjenesten.

I vedtak av 19. mai 2017 ble skadelidte innvilget 20% av full kompensasjon basert på en skadebetinget ervervsuførhet på 20%. SPK har i sitt vedtak lagt til grunn at skadelidte ville blitt delvis ufør som følge av de fysiske skadene etter tjeneste, og uansett på sikt som følge av hans diagnostiserte MS. Skadelidte ville således etter SPKs vurdering ha vært ervervsmessig ufør med minst 80% også om man tenker den psykiske belastningsskaden etter tjenesten, borte.

Skadelidte hevder på sin side at årsaken til skadelidtes ervervsmessige uførhet skyldes den psykiske belastningsskaden. Det anføres videre at dersom nemnda er av den oppfatning at de fysiske plagene er delvis årsak til skadelidtes uførhet, foreligger det samvirkende årsaker. Det anføres i den sammenheng at skadelidtes psykiske belastningsskade er en nødvendig og tilstrekkelig årsak til hele hans

ervervsuførhet. Det bestrides at MS har noen innvirkning på skadelidtes ervervsevne. Det vises i den sammenheng til en legeerklæring datert 16. juni 2017 fra sykehuset i [REDACTED], som ble oversendt SPK i forbindelse med klagen på vedtaket. I legeerklæringen fremkommer det at skadelidte i tilknytning til MS-diagnosen, ikke har hatt attackvis sykdomsaktivitet på 8 år.

Nemnda bemerker at det foreligger både samvirkende og selvstendige årsaker som hver for seg og sammen kan ha bidratt til skadelidtes totale ervervsuførhet. For så vidt gjelder ulykken skadelidte ble utsatt for i [REDACTED], medførte den både fysiske og psykiske skader. Ingen av disse faller inn under kompensasjonsordningen. Dertil har skadelidte fått påvist en selvstendig psykisk belastningslidelse som av den sakkyndige er vurdert til en varig medisinsk invaliditet på 20%. Det dennes betydning for skadelidtes ervervsuførhet, som er gjenstand for vurdering her. I den grad nemnda skulle finne det sannsynliggjort at skadelidte uansett ville ha falt ut helt eller delvis av andre årsaker, vil kompensasjonen reduseres tilsvarende.

Nemnda finner at en varig medisinsk invaliditet på 20% som følge av psykiske lidelser, tilsier en relativt omfattende psykisk skade. Etter nemndas syn har det sannsynlighet for seg at en varig medisinsk invaliditet på 20% pga. psykiske lidelser tilsier en høyere ervervsmessig uførhetsgrad enn 20%, slik SPK legger til grunn. Nemnda bemerker i den sammenheng til at Sæhle går utenfor sitt fagfelt når han uttaler seg om skadelidtes psykiske plager, herunder i hvilken grad disse kan sies å ha betydning for hans ervervsuførhet. Sæhles uttalelser på dette punkt står i motstrid til den sakkyndige Wynns vurderinger. Wynn har hatt skadelidte til utredning. Det er således grunn til å anta at skadelidte som følge av den psykiske belastningslidelsen ville ha vært delvis ervervsufør. Det fremstår dog som sannsynlig at skadelidte ville ha vært delvis i arbeid om man tenker skadene etter ulykken i [REDACTED] borte. Nemnda finner det således ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at hele skadelidtes ervervsuførhet kan tilskrives den selvstendige, psykiske belastningslidelsen.

SPK har anført at skadelidte uansett vil ha vært eller kommet til å bli varig ervervsmessig ufør som følge av MS. SPK støtter seg på uttalelse fra deres rådgivende lege og sammenholder dette med tidspunktet for når skadelidte falt ut av arbeid. Etter nemndas syn har erklæringen fra SPKs rådgivende lege, Terje Sæhle begrenset bevismessig verdi for så vidt gjelder betydningen av skadelidtes diagnostiserte MS. Sæhle uttaler seg på generelt grunnlag og har ikke hatt den skadelidte til undersøkelse. Det fremkommer ikke hvilke dokumenter han bygger sine vurderinger på. Sæhle legger etter generelle vurderinger til grunn at skadelidtes MS-diagnose vil forverre seg med tiden. Hans generelle vurderinger samsvarer ikke med skadelidtes konkrete sykdomsforløp. Det er den konkrete situasjonen i vår sak, som må vurderes. Det er innhentet en legeerklæring fra sykehuset [REDACTED]. Denne tilsier at skadelidte har en stabil MS-diagnose og lite symptomer på sykdommen i dag. MS-diagnosen har ikke hatt betydning for vedtaket om uførepensjon.

SPK forutsetter videre i sitt vedtak at skadelidtes MS-diagnose vil forverre seg og at skadelidte som følge av dette uansett etterhvert ville falle ut av arbeidslivet uavhengig av de psykiske belastningsskadene fra tjenesten. Nemnda finner grunn til å bemerke at det er skadelidtes tilstand på tidspunktet for behandlingen av saken som skal vurderes, og da hvilken betydning skadelidtes nåværende somatiske plager har for hans arbeidsuførhet. Det kan ikke legges til grunn at skadelidtes rett til kompensasjon skal begrenses basert på en hypotese om at skadelidte vil kunne bli ervervsufør som følge av MS en gang i fremtiden. Nemnda viser videre til at legeerklæringen fra sykehuset Vestfold tilsier at skadelidte har svært få plager med MS-diagnosen på nåværende tidspunkt. Det er etter dette ikke holdepunkter for at MS-diagnosen har innvirkning på skadelidtes ervervsevne. For nemnda er det minst like sannsynlig at skadelidtes ervervsevne er påvirket av hans psykiske belastningslidelse samt hans plager etter ulykken under tjenesten. Nemnda finner det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at skadelidte har uttalte plager med MS-diagnosen. Det må derfor legges til grunn at diagnosen har en begrenset betydning for skadelidtes arbeidsuførhet.

Med bakgrunn i en medisinsk invaliditet på 20% med uttalte symptomer, finner nemnda etter en skjønnsmessig totalvurdering, at skadelidtes ervervsmessige uførhetsgrad som følge av den psykiske belastningslidelsen påført i internasjonal tjeneste, utgjør 50%. Konsekvensen av dette er at skadelidte har krav på 50% av full kompensasjon. Det er allerede utbetalt kompensasjon for en varig ervervsmessig uførhetsgrad på 20% etter skadelidtes psykiske plager. Skadelidte tilkommer

ytterligere 30 % av 65 G, beregnet med grunnlag i grunnbeløpet på oppgjørstidspunktet, jf. forskriften § 4 andre ledd.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med kr. 61 500,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 20 timer og 30 min. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Nemnda bemerker at kravet er høyt, men finner etter en konkret vurdering å dekke det i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas delvis til følge. SPK skal utbetale ytterligere 30% av 65 G.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr 61 500,- inkl. mva. i henhold til krav.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 11. desember 2017

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda